

ادب در گفتار

حسین کرمی

هر قومی و هر ملتی دارای عقاید خاص به خود می‌باشند و در نظر خودشان از بهترین عقائد برخوردارند. پس ما نمی‌توانیم به عقائد دیگران چون مخالف عقائد ماست اهانت کنیم ولو این‌که عقائد خرافی و باطل باشد. چرا؟
چون اگر ما به اعتقادات دیگران اهانت کنیم، آنان نیز ساکت نمی‌نشینند و به عقائد صحیح ما اهانت می‌کنند.
همانطور که خداوند تبارک و تعالی در آیات مختلف به این مطلب اشاره فرموده است. از جمله در سوره

انعام آیه ۱۰۸ می‌فرماید: «ولا تسبوا الذین یدعون من دون الله فیسبوا الله عدوا بغير علم» و معبودانی را که جز خدا می‌خوانند دشنام ندهید که [سبب شود] آنان هم از روی تعدی و جهل به خدا دشنام دهند.

پس خداوند متعال به مؤمنان گوشزد کرده است که، چون برای خدای خود و پیغمبر و امام خود ارزش قائل هستید به بتهای آنان اهانت نکنید چرا که آنها برای بتهای خود ارزش قائل هستند و اگر شما اهانت کنید آنان نیز جواب شما را با اهانت می‌دهند. پس شما که عاقل هستید به بتهای آنان توهین نکنید تا خداوند مورد اهانت آنان قرار نگیرد.

اگر کسی بگوید که ما با آنان دشمن هستیم پس به آنان ناسزا می‌گوییم، اهانت می‌کنیم در جواب به این شخص خواهیم گفت: اگر ما با آنان دشمن هستیم باید با آنان به مبارزه فرهنگی، یا مبارزه نظامی برخیزیم نه این که ناسزا بگوییم. وقتی که به آنان ناسزا بگوئیم مردم دنیا می‌گویند این افراد از نظر اخلاقی مشکل دارند.

ناسزا گفتن یک عمل غیر اخلاقی است، پس جنگیدن از هر نوعش با ناسزا گفتن بسیار تفاوت دارند.

حضرت علی(ع) با لشکر معاویه در جنگ بودند، ناگهان شنیدند که بعضی از افراد به لشکریان معاویه ناسزا می‌گویند.

حضرت فرمودند که چرا شما ناسزا می‌گوئید؟ من ناراحت می‌شوم از این که شما دشنام می‌دهید. و بعد فرمودند دعا کنید که خدایا خون ما و خون آنان را حفظ کن، و روابط بین ما و آنان را اصلاح نما و از گمراهیشان هدایت فرما تا حق را بشناسند [و با ما نجنگند تا هم خون آنان و هم خون ما حفظ شود].

در واقع حضرت می‌فرمایند که جنگ عمل شایسته‌ای نیست. اصل، هدایت است. اما در بعضی از موارد جزء جنگ چاره‌ای نیست. به هر حال حضرت می‌فرمایند ناسزا گفتن عمل خوب و شایسته‌ای نیست و در هیچ زمانی حتی در جنگ هم قابل توجیه نمی‌باشد. پس اصل اولی، هدایت نمودن است. اگر کسانی نپذیرفتند و جنگ بر پا نمودند ما هم به عنوان دفاع با آنان می‌جنگیم و دشنام و ناسزا هیچگاه مطلوب نیست.

بنابراین قرآن به ما توصیه می‌کند که ناسزا نگوئیم آری باید با مظاهر شرک و کفر و ظلم مبارزه کرد اما مبارزه کردن در هر زمانی و مکانی بستگی به شرایط آن زمان و مکان می‌باشد. در بعضی از مواقع با اسلحه و در برخی مواقع با شعار و در پاره‌ای از اوقات با سکوت باید مبارزه علیه ظلم و شرک و... را انجام داد.